

28. 11. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Oddlužení 2.1 aneb druhá šance transpoziční novely oddlužení

Dne 4. 11. 2022 zamířila do meziresortního připomínkového řízení transpoziční novela insolvenčního zákona[2], jejíž ústředním tématem je zkrácení doby oddlužení na 3 roky pro všechny fyzické osoby. Nový režim však přináší i celou řadu modifikací, které by se poprvé mohly uplatnit v insolvenčních řízeních zahájených po 1. červenci 2023.

Po dvou letech od publikace původní verze[3] znovu míří do legislativního procesu návrh z pera Ministerstva spravedlnosti, který částečně transponuje koncept tzv. druhé šance podle evropské směrnice o restrukturalizaci a insolvenční (dále také jen „směrnice“)[4]. Dřívější návrh představil autorův článek „*Oddlužení 2.0 aneb transpoziční novela insolvenčního zákona*“[5] z roku 2020.

Ideová východiska i základní procesní mechanismy zůstaly zachovány v nezměněné podobě – nový materiál zachovává většinu původního obsahu a víceméně ho pouze doplňuje o další pravidla. Právě pro povahu určité aktualizace původní předlohy se článek jmenuje „*Oddlužení 2.1*“.[6]

Cílem příspěvku je stručně rekapitulovat nejdůležitější prvky tzv. transpoziční novely a podrobněji se zaměřit pouze na nově doplňované prvky.

Účelem většiny nových novelizačních bodů je částečně kompenzovat zkrácení doby oddlužení a intenzivněji dbát na řádné plnění povinností dlužníkem. Autor se domnívá, že nový tříletý režim bude paradoxně klást na dlužníka přísnější nároky (alespoň formálně) než stávající pětileté oddlužení.

Základní ideová východiska transpoziční novely

Preferovaným způsobem oddlužení zůstává plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Zachovány zůstávají existující prvky ochrany věřitelů i zákazy opakování oddlužení. Optikou maximalizace uspokojení věřitelů bude nadále hlavní kvalifikační podmínkou pro vstup do oddlužení schopnost platit minimální splátku a běžné výživné (tj. populárně označované „pravidlo 1+1“).

Dominantním prvkem novely je nepochybně sjednocení základní tříleté doby trvání splátkového kalendáře a nastavení shodných podmínek přiznání osvobození od dluhů pro všechny kategorie podnikajících i nepodnikajících fyzických osob. Autor upozorňuje, že je třeba rozlišovat délku trvání insolvenčního řízení, dobu oddlužení a délku plnění splátkového kalendáře (seřazeno od nejdelšího po nejkratší). K tříletému plnění splátkového kalendáře bude totiž nutno připočítat typicky půlroční fázi po povolení oddlužení, respektive v některých případech též dobu dokončení zpeněžování majetku dlužníka a doplacení odměny insolvenčního správce v nové fázi řízení, která bude probíhat od přiznání osvobození od placení zbývajících dluhů do definitivního splnění oddlužení.[7]

Srážení z příjmů po povolení oddlužení a využití deponovaných srážek

První změny pocítí dlužníci ihned po podání návrhu na povolení oddlužení. Již v rozhodnutí o povolení oddlužení dojde k nařízení zahájení nebo rozšíření rozsahu provádění srážek z příjmů na

úroveň srážek pro přednostní pohledávky v exekuci. V této fázi oddlužení je účel srážení nicméně omezen pouze na uhrazení nároků insolvenčního správce a běžného výživného. Kvůli zachování kompatibility se směrnicí a neobcházení pravidla maximální doby splátkového kalendáře budou nadlimitní srážky vráceny dlužníkovi.

Běžné výživné se v této fázi dostane do super-privilegované postavení, neboť se z prováděných srážek uspokojí před nároky insolvenčního správce, respektive bude pro něj dokonce možné prolomit nedotknutelnost srážek deponovaných u plátce mzdy. Řešení zahrnuje pojistku, aby k odčerpávání deponovaných srážek nedocházelo pouze v případech, kdy ani tyto nové srážky nepostačují k uhrazení běžného výživného.

Nový standard referenčního příjmu - individuální nebo univerzální očekávaná míra uspokojení věřitelů?

Vždy existovala povinnost dlužníka vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost, třebaže ona přiměřenost nebyla nikdy blíže specifikována. Nově se však toto pravidlo nespokojuje pouze s ověřením historických příjmů dlužníka, nýbrž bude posuzován i příjmový potenciál dlužníka do budoucna (podobně jako při určení rozsahu výživného podle občanského zákoníku). Insolvenční správce i insolvenční soud vyhodnotí schopnosti, možnosti a majetkové poměry dlužníka, přiměřenost rizik podstupovaných při výdělku, respektive zda se nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání.[\[8\]](#)

Výsledek se projeví v usnesení o schválení oddlužení v novém výroku o určení individuální předpokládané míry uspokojení nezajištěných věřitelů a měsíční splátky nutné k jejímu dosažení. Usnesení tak fakticky stanoví dlužníku individuální výši měsíční splátky. Nový postup patrně vyvrátí přesvědčení řady dlužníků, že k vyvinutí maximálního úsilí postačí pouze minimální měsíční splátka ve výši 2.200 Kč.[\[9\]](#)

Výše uvedený mechanismus posouvá základní paradigma institutu oddlužení na novou úroveň. Dnes se totiž s hodnotou předpokládané míry uspokojení nezajištěných věřitelů v konkrétních případech v řízení běžně npracuje.[\[10\]](#) Nově by se při poklesu příjmů pod vypočtenou úroveň o čtvrtinu aktivovala povinnost dlužníka tento pokles vysvětlit.[\[11\]](#)

Pro účely splnění podmínek přiznání osvobození předkladatel však nezvykle nabízí variantní řešení existující vyvratitelné domněnky. Buď zůstane na stávající hodnotě 30 % uspokojení nepodřízených pohledávek nezajištěných věřitelů, nebo bude úsilí dlužníka poměřováno právě dosažením individuálně určené míry určené usnesením o schválení oddlužení.[\[12\]](#)

„Sankční“ prodloužení průběhu oddlužení

Alternativu k nepopulárnímu zrušení schváleného oddlužení nabídne nové pojetí prodloužení průběhu oddlužení. Dlužníkovi, který porušuje své podstatné povinnosti, bude možné prodloužit dobu trvání splátkového kalendáře až o 12 měsíců jako formu určité, byť mírnější „sankce“.

Lze předpokládat, že důvody uplatnění (prohřešky dlužníka) bude insolvenční správce uvádět ve zprávě o plnění oddlužení. Pro zajištění elementární jistoty dlužníka, zda jeho chování v průběhu oddlužení shledává insolvenční soud vyhovujícím, se zavádí pravidlo zahlazující případné prohřešky po uplynutí 6 měsíců od nahlášení, nebylo-li na ně reagováno. Pro tento účel se dlužníku ukládá zvláštní povinnost, a to minimálně jednou ročně předkládat insolvenčnímu správci zprávu o svém úsilí.

Další mechanismy

Kvůli rozsahu transpoziční novely nelze popsat veškeré navrhované změny detailně. Je však vhodné na některé upozornit. Zvýšení nezabavitelné částky by nově nechránilo dlužníka před zrušením schváleného oddlužení z důvodu nedosažení minimální splátky.[\[13\]](#) Délka splátkového kalendáře druhého oddlužení podstoupeného do 20 let od prvního by automaticky trvala 5 let. A odměna insolvenčního správce by měla být rozdělena na část připadající za výkon funkce do schválení oddlužení a po něm, přičemž pro tyto nároky směrnice umožňuje opustit striktní rámeček tříletého splátkového kalendáře a uspokojovat je předtím i poté, aniž by to negativně ovlivnilo uspokojení věřitelů.[\[14\]](#)

Závěr

„Oddlužení 2.1“ staví na pilířích původní předlohy. Aktuálně došlo k odeslání do standardního legislativního procesu, nicméně cesta k vládnímu návrhu zákona a do sbírky zákonů potrvá ještě řadu měsíců. Čas však v tomto případě hraje proti zákonodárci, neboť transpoziční lhůta směrnice uplynula již 17. 7. 2022 a z pohledu závazků ČR vůči EU představuje úspěšné dokončení transpozice úkol nejvyšší priority, který dále nelze odkládat.

JUDr. Ondřej Zezulka, Ph.D.[\[1\]](#)

(vrchní ministerský rada oddělení civilního práva procesního a insolvenční legislativy, Ministerstvo spravedlnosti)

[\[1\]](#) Autor je jedním z autorů textu návrhu transpoziční novely insolvenčního zákona a národní expert v pracovní skupině Rady Evropské unie pro přípravu směrnic 2019/1023 o restrukturalizaci a insolvenční. Předkládané názory nereprezentují oficiální postoj instituce, ve které autor působí.

[\[2\]](#) Návrh zákona, kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zdroj >>> [zde](#).

[\[3\]](#) Návrh zákona, kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zdroj >>> [zde](#).

[\[4\]](#) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvenční a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční)

[\[5\]](#) ZEZULKA, O.: Oddlužení 2.0 aneb transpoziční novela insolvenčního zákona. Portál epravo.cz, 2020 [online][cit. 2022-11-05] Zdroj >>> [zde](#).

[6] Počet novelizačních bodů se zvýšil z 49 na 74.

[7] Srov. § 413 odst. 4 a 5 návrhu.

[8] Srov. § 398a odst. 2 a § 412 odst. 4 návrhu.

[9] Nízkopříjmoví dlužníci bez postižitelných příjmů a externí darovací smlouvy mohou učinit tzv. závazný příslib, že budou hradit minimální splátku z nezabavitelné částky, ba dokonce souhlasit se srážením ve výši minimální splátky i z nezabavitelné částky [§ 391 odst. 3].

[10] Na rozdíl od režimu oddlužení před účinností zákona č. [31/2019](#) Sb. (tzv. oddlužovací novela) se v oddlužení probíhajících v režimu po 1. 6. 2019 nevyžaduje splacení fixního procenta pohledávek nezajištěných věřitelů. Na druhou stranu je nutné připustit, že s ohledem na dobu běžnou trvání oddlužení budou první splátkové kalendáře schválené podle existující právní úpravy a bez stoprocentního uspokojení věřitelů končit nejdříve v polovině roku 2024. Existuje tedy značná nejistota, jakým způsobem budou insolvenční soudy na konci oddlužení ověřovat řádné plnění povinností dlužníkem.

[11] Srov. § 412 odst. 5 návrhu.

[12] Srov. § 412a odst. 1 písm. b) návrhu.

[13] Srov. § 418 odst. 1 písm. c) návrhu.

[14] Srov. § 398 odst. 4, § 416 odst. 1 a § 417 odst. 2 návrhu.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)

- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)